

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marțea, Joi și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de trei ori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Legile nouă de dare.

Sibiu, 25 Decembrie n.

În locul legilor vechi de dare, asupra careor clase de jos ale populației țării și toate ocrotitoare pentru cei bogați și cu venite mari, — guvernul coaliției a fost adus niște legi nouă, menite să îndrepte barem în parte situația și se pună în viitor la adăpost pe cei săraci, scutindu-i de dare prea mare directă, iar pe capitaliști, pe cei cu venite mari, silindu-i să contribuie și ei la susținerea statului cu sume corespunzătoare venitelor pe cari le au fără multă muncă grea și fără multă bătaie de cap.

Nu sunt nici legile acestea nouă de dare ale guvernului coaliției legi ideale, pentru că nici în ele nu a fost adus întru toate la valoare principiul progresivității, așa, ca dările să fie plătite în vistieria statului în mod treptat: cu cât are cineva avere mai mare și venite mai multe, cu atât mai mare să-i fie darea, — dar față cu legile de dare din trecut ele totuși constituie un mare progres, și pentru cei săraci era o binefacere punerea lor în aplicare.

Legile însă, cu toate că au fost votate și publicate în anul 1909, nu au fost puse în aplicare din partea guvernului coaliționist, — fiindcă acestuia îi lipsise timpul necesar pentru facerea pregătirilor trebuincioase, pentru compunerea diferitelor instrucții referitoare la executarea legilor.

Guvernul care i-a urmat a aflat apoi, că legile nouă de dare sunt atât de complicate, încât nu le poate pune nici el numai decât în aplicare, și astfel parlamentul a decis amânarea executării legilor nouă de dare până la 1 Ianuarie 1913.

Cu începerea anului 1913 ele însă aveau să fie puse în aplicare și din partea ministerului de finanțe s'au fost luat toate măsurile pentru

promptă și conștientioasă executare a lor. S'a întâmplat însă, că primarii orașelor libere regești din Ungaria, întruniți în congres anual în Budapesta, au luat în discuție și legile de dare și au aflat, că ele nu sunt corespunzătoare situației critice financiare în care se află astăzi țara, și prin delegațiune au cerut dela guvern să amâne earăși executarea acestor legi, până la începutul anului 1914.

S'a pus apoi în mișcare și consiliul comunal al capitalei Budapesta, și într-o ședință mai recentă a votat neîncredere guvernului pe motivul, că voește să execute acuma legile nouă de dare, când criza financiară e atât de apăsătoare pentru cercurile comerciale și industriale ale populației din țară!...

Și cum mișcarea era sprijinită de unii, ba de mulți dintre deputații partidului guvernamental din dietă, guvernul nu putea să facă alta decât aceea ce a făcut: să se învoiască, ca prin dispoziții legale trecute în legea despre apropietaune să se decreteze, că până la 1 Iulie 1913 legile nouă nu vin puse în aplicare. Dacă până atunci criza financiară e delăturată, ele vor fi executate, în cas contrar rămân valabile și pentru anul 1913 legile vechi de dare, iar cele nouă vor fi puse în aplicare numai cu începerea anului 1914.

S'a amânat deci încă cu un an executarea unor legi cu adevărat bune pentru populația mai săracă a țării, ale cărei dări sunt cu mult mai ușurate după legile nouă decât erau până acuma. Astfel darea pământului e scăritată, și în viitor se plătesc numai 20% după venitul curat catastral, nu 25 și 29, ca mai înainte, iar darea personală clasa I și II, care apasă țărâna, nu să mai plătește, și nici darea suplimentară; țărâna plătește deci numai dare de pământ și de casă, — alta nimic.

Mai este apoi darea de câștig și darea de venit, care pentru cei săraci e favorabilă întru atâta, că pe cei cu venite sub 800 coroane nu-i pune de loc sub dare. Suma aceasta formează adevăratul minim necesar pentru traiu, și după acest minim dare nu se plătește.

Lumea se va întreba deci, că de ce a fost cerută și de ce a fost acordată amânarea executării acestor legi bune, — singurele legi bune remase țării pe urma guvernului coaliționist, — dela a căror executare populația săracă a țării putea să aștepte favoruri atât de mari? Tocmai pentru că favorurile erau ale săracimii! Cine sunt adevărații nemulțumiți? Cine a cerut amânarea executării? Bogătașii din capitala țării, capitaliștii din Budapesta, cari într-o zi au venite mai mari decât un sat întreg românesc într'un an lung, și primarii orașelor libere regești, reprezentanții populației avute a țării, căreia nu-i convine să plătească în viitor dare mai mare decât până aci, cu toate că o poate plăti. În fața acestei mișcări a capitalismului credem însă că n'ar fi rău să se pună la cale o contramișcare a săracimii, care are și ea dreptul să ceară executarea legilor nouă de dare, poate că în măsură mai mare decât aceia, cari cer neexecutarea legilor. S'ar vedea apoi atunci, că țara cine o formează după număr: cei bogați ori cei săraci?

Conferența dela Londra. Pe când între ambasadorii puterilor europene domnește cea mai perfectă bunăînțelegere și ei au oțzut de acord asupra tuturor chestiunilor mari cu a căror rezolvare au fost încredințați, — pertractările de pace între reprezentanții Turciei și ale celorlalte state balcanice nu au dat până acuma nici un rezultat, și este temere că nici nu vor da. Bulgarii pretind adevărat să li se predea lor și Adrianopolul, iar Turcii cer, ca Adrianopolul să rămână în stăpânirea lor. Ei cu putință, ca pacea să nu se lege.

Legea despre armata comună.

(Urmare).

§ 56. Fiecare soldat e dator să satisfacă totdeauna invitații de a intra la miliție. Cei aparținători armatei comune și honvezimei, dar aflați în străinătate, sunt datori să plece acasă, fără a aștepta convocare specială, imediat cum iau știre despre ordonarea mobilizării generale.

§ 57. Dintre cei aparținători armatei comune, marinei sau honvezimei, persoanele cari cu privire la interesele însemnate ale puterii armate sau ale serviciului public, sunt indispensabile în oficiile (aplicații) lor, pot să fie lăsați în mod excepțional în cas de mobilizare sau pe vremea războiului în aplicare, respectivă în funcțiile lor civile. Rămâne rezervat pe seama Majestății Sale să hotărască cumcă excepțiunea aceasta la cari ofiții și misiuni poate să fie aplicată. Proiectele necesare le înaintează ministrul de honvezi în înțelegere cu respectivul ministru de resort, respective cu banul Croșției și cu ministrul de războiu. Dispensarea anuală și personală a celorce după cele de sus rămân în posturile și oficiile lor o dată cu țineră în vedere a intereselor militare de serviciu ministrul de războiu, pentru cei dela armata comună, și ministrul de honvezi pentru cei dela honvezime. Dispensarea dela intrarea în serviciu a astorilor de înd. v. zi atunci, când e vorba de serviciu activ extraordinar, făcut în vreme de pace, precum și atunci când armata comună, marina, honvezimea e ridicată la stare de războiu, o ordonează în fiecare cas singuratic ministrul de războiu, respective ministrul de honvezi.

§ 58. Eșirea dela miliție se face a) după împlinirea întregii îndatoriri de a servi, b) în cas că se constată o neînăturabilă incapacitate de a servi, c) în cas că cineva a fost asentat în mod ilegal. Afară de casurile acestea eliberarea mai are loc și în casul, când respectivul iasă din raporturile de stat ale statului ungar.

§ 59. Ieșirea dela armata comună, marină ori honvezime, se face de regulă cu rezervarea îndatoriri de a face serviciul la gloate, după expirarea îndatoriri de serviciu stabilită în lege, în 31 Decembrie a fiecărui an. Gajiștii în rezervă, aspiranții de funcționari militari sau de ofițeri, la cererea proprie pot să fie lăsați și după expirarea îndatoriri de serviciu în legăturile de serviciu ale armatei comune, marinei ori ale honvezimei. Dacă însă și-ar cere mai târziu concedierea, aceasta li se poate permite numai cu finea anului,

FOIȘOARĂ.

Un răspuns.

Onorată Redacțiune!

În legătură cu cele publicate în foișoara „Telegrafului Român” din 4/17 Dec. 1912 (nr. 128) îmi iau voie a da următoarele lamuriri:

1. On. Redacție însoțește observările părintelui G. Talbure cu un postscript, în care zice: „Întru adevăr se pare, că dl. Dr. Ioan Lupșă a scăpat din vedere documentul autentic descoperit de fericitul Nicolau Densușianu... Față de această notiță a Redacției trebuie să constat, că n'am scăpat nici deocum din vedere acest document, pe care-l cunosc de 10 ani de zile din publicațiunea lui Nilles (Symbolae 1885) unde e reproduc și în facsimil în vol. I, pag. 208. Am avut prilej să-l văd și în original în colecțiunea Hevenesi (vol. 24) în biblioteca universității din Pesta. Despre deosebiri ce există între textul românesc și cel latinesc al acestui manifest de unire am scris în teza mea de doctorat apărută în Budapesta la 1904: „Az erdélyi gör.-kel. egyház és a valásunió” pag. 20—21. Iar în „Epicle istorice” publicate în foișoara Telegrafului Român n'am spus nici măcar un singur cuvânt, care ar fi în cotrăzicere cu cuprin-

sul textului românesc. Iată ce am scris eu pe scurt și pe înțelesul poporului despre acest manifest: „Și a chemat deci (Atanasie) protopopii la sfat (1698) și a isălit împreună cu dânșii o scrisoare (manifestul unirii) în care hotărăse să încheie unirea cu biserica romano-catolică. Scrisoarea aceasta au întărit-o cu pecetea lor 38 de protopopi împreună cu Atanasie, care lângă peotul și isălitura sa a mai adăos, că numai așa se învoește la unire, dacă toate rânduețile bisericilor răsăritene și toate slujbele vor rămânea ne schimbate. Acest pasaj învecerează, cred, în mod destul de clar pentru oricine, că n'am scăpat din vedere, ci tocmai din potrivă am ținut samă de textul românesc al manifestului de unire, publicat de Nilles la 1885 și de N. Densușianu la 1893, iar a om reproduc în nota dela căleciul observărilor dlui Talbure.

2. Părintele Gh. Talbure, cetind numai broșura de 44 pșgini a lui Densușianu și-a format, după cum spune însuși, convingerea, că la baza actului de unire n'ar fi fost acceptarea din partea lui Atanasie a celor 4 puncte de divergență dogmatică dintre biserica apuseană și cea răsăriteană. Observ în treacăt, că într'o chestiune atât de controversată, cum este în istoria noastră chestiunea unirii, e lucru cam riscat a-ți forma convingerea numai pe baza unei broșuri, când avem o mulțime de scrieri și publicațiuni de documente istorice asupra acestei chestiuni. Astfel e explica-

bil și ușor de înțeles, cum părintele Talbure, influențat de această broșură unilaterală și tendențioasă, ne mai țivând samă și de alte documente, în afară de menționatul manifest, și neconsultând alte scrieri sau izvoare istorice, și-a format părerea, că ar fi „lipsit de grauntele adevărului istoric” următorul pasaj: „Mitropolitul de pe atunci Atanasie Anghel, amezit de astfel de promisiuni, a scotit că aceste puncte n'ar fi tocmai lucru greu a le primi și a îndemna și poporul să le primească”. Părintele Talbure zice, că i „se face o nedreptate lui Atanasie, când i se aruncă bănuială, că el ar fi fost aplicat să primească punctele sau să îndemne pe subalternii săi la primirea lor”...

Din cuprinsul documentelor rezultă însă tocmai contrarul. Într'o epistolă adresată împăratului, după încheierea sinodului din Octomvrie 1698, în numele său și al protopopilor spane Atanasie următoarele: „... am ținut sinod general în 24 Octomvrie, în care văzând favorurile și grația Majestății Voastre, liberi și de bună voie și în mod unanim ne-am înțeles și am încheiat unirea cu biserica romano-catolică admitând, mărturisind și crezând toate câte admite, mărturisește și crede Sf. Maica Biserica romano-catolică, în deosebi acele 4 puncte, în cari ne-am deosebit până acum, și anume: 1. că Pontificalele din Roma este căpetenia de obște a întregii biserici răspândite peste tot pământul; 2. că azima este de ajuns pen-

tra sf. eumineoștură și pentru slujba liturghiei; 3. că în afară de raiu, locul ferioșilor, și de iad, temnița osândiților, mai este un al 3-lea loc (care se numește purgator) în care sufletele neispășite depun se deșin și se curăță și prin rugăciunile credincioșilor se ușurează; 4. că Duhul sfânt, a 3-a față din Treime, pusede dela Tatăl și dela Fiul... Epistola e subscrisă de „servi et subditi humillimi Athanasius Episcopus professionis Valachicae una cum archiepiscopus ejusdem in Transylvania” și întărită cu pecetea mitropoliei Balgradului. (Nilles I. 200—201).

Aceste 4 puncte sunt amintite și în diplomele împărătești din 16 Febr. 1699 (Nilles I. 224) și 19 Mart. 1701 (Nilles I. 292—301) prin cari s'a confirmat actul unirii.

Este deci adevăr istoric, că Atanasie a primit cele 4 puncte. Rămâne să mai dovedim, că el a îndemnat și pe subalternii săi la primirea lor.

La 7 Aprilie 1701 Atanasie promite în Viena cu jurământ, că va face mărturisirea publică a credinței sale după formula stabilită de sf. maică Biserica Roman-Catolică în consiliul tridentin și tot odată se va sili ca îndată după reînțoarcerea sa la reședința sa episcopală din Alba-Iulia, să facă această mărturisire (a credinții catolice) în prezența sa toți preșții și protopopii supuși dânșului, precum și ceie în viitor vor primi ranguri mai mari.

... admitar, ut in red tu meo ad sedem meam episcopalem Albam-Iuliam sin-

deci la cel mai apropiat 31 Decembrie. Ofițeri de profesie aflători în serviciu activ, preoți militari, funcționari militari, aspiranți, pot să fie eliberați sub titlu că și-au făcut îndatorirea de a servi numai la cererea proprie însă oriând. În caz de mobilizare (urcare la starea de război) ieșirea dela miliție se poate face numai cu permisiunea Maiestății Sale. Cel demisionat primește cu ocaziunea demisionării un document justificativ. Întârzierea estradării documentului nu poate prelunge îndatorirea de a servi peste termenul legal.

§ 60. Asupra ieșirii din armata comună, marină ori honvezime, din motive de incapacitate neînălțurabilă de a servi, dacă nu e indicată cumva prezentarea în fața comisiei mixte de supraarbitrare, decide autoritatea militară.

§ 61. În caz de înrolare ilegală eliberarea dela armata comună, marină și honvezime ordonează ministrul de honvezi.

§ 62. Indivizii aparținători armatei comune, marinei, ori honvezimei pot să iasă din legăturile cetățeniei de stat ungar numai în cazul, dacă ministrul de război, respective cel de honvezi, nu dificultează ieșirea din punctul de vedere al intereselor militare. Eliberarea din armată, pe temeiul ieșirii din legăturile statului, o ordonează ministrul de război, respective ministrul de honvezi. Individul aflător în serviciu activ, dacă nu e cumva orfan de tot, numai atunci vine eliberat, dacă împreună cu părinții a ieșit din legăturile cetățeniei de stat. Dacă ieșirea din legăturile statului își pierde valoarea, devine nevalabilă și eliberarea dela armată. În acest caz respectivul are să mai servească restul din timpul întrerupt de serviciu. În caz de mobilizare (urcare la starea de război) și în caz de război, astfel de eliberări dela miliție se fac numai cu învoirea Maiestății Sale. Dispozițiile restrictive, ori privire la ieșirea tinerilor aflători în estea îndatoririi de a face armata din legăturile statului, se cuprind în legea dela 1879 art. 50, §-ul 22. Emigrarea tinerilor, cari stau sub dispozițiile legii militare, o poate permite, cu începere dela 1 Ianuarie a anului în care au implinit anul al 17-lea, numai ministrul de interne, în înțelegere cu ministrul de honvezi (în Croația și Slavonia — banul) în cazul, dacă respectivul depune o cauțiune de 100 — 1000 coroane, stabilită de ministrul de interne, respective de banul. Cauțiunea se pierde, dacă respectivul nu vine acasă, când îi expiră valoarea pasaportului.

§ 63. Celce întrelasă să se anunțe, când se face conscrierea pentru miliție (§-ul 16), fără a fi fost împedat în mod neînălțurabil, vine pedepsit pentru transgresiune cu amendă până la 200 coroane.

§ 64. Celce nu se prezintă la asențare, ori supraarbitrare, fără motiv acceptabil, se pedepsește cu amendă până la 400 coroane.

§ 65. Celce nu se prezintă la asențare, ori la supraarbitrare, în scopul ca să scape de miliție, comite transgresiune și se pedepsește cu temniță până la două luni și amendă până la 600 coroane. Dacă însă se supune asențării până la finea anului în care implinește anul 36-lea al etății, pedeapsa e temniță până la o lună și amendă până la 300 coroane.

§ 66. Celce pentruca să scape de miliție părăsește monarhia, și când e să

se supună asențării trăește în afară de hotarele ei, se pedepsește cu închisoare până la un an și amendă până la 2000 coroane. Aceeași pedeapsă primește și acela, care asențat fiind, pentru a scăpa de prima instrucție militară, părăsește monarhia. Încercarea încă se pedepsește.

(Va urma).

Din despărț. „Asociațiunii“.

Adunarea generală a desp. V. Săliște.

— 4 Decembrie n.

Cu toată amânarea, cu toată nădejdea în așteptarea unei schimbări de vreme în bine, și a unei toamne lungi, plăcută și caldă, după cum să și profeta prin unele din calendare, — care schimbare să îndeplinească dorința și hotărârea comitetului ceroul, al desp. V. Săliște al Asociațiunii, de a-și ținea adunarea generală în anunțata comună de pe câmpie Alămor, — totuși anul lipsit de dragoste, cu inimă de tot strânsă și îngustă, 1912, nu slobode nimic din asprimea și îndârjirea aspritoare, sporind din bună vreme moliunea ploilor necurmate o zăpadă groasă și friguroasă, de care alți ani deabia nu împărțeau pe la bobotează.

Perdută nădejdea, — ca totuși să se deie seamă despre munca desfășurată în decursul anului 1911, comitetul își îndreaptă privirea spre o altă comună, mai apropiată, — spre frunța comună Tilișos, care primește cu drag anuțul, statorindu-se ziua adunării pe 11/24 Noemvrie a. o. la orele 2 d. a.

Din pricina adunării populare din Săliște, de cuprins politic, care tot în aceeași zi, în urma împrejurărilor, a trebuit să se țină, deshiderea oficioasă să întărească cu deabinele. Ca poporul, adunat într-un număr frumos, să nu devină nerăbdător, după un aștept îndestulitor, să găsește de bine a i se desprinde o parte din program.

La un semn dat din partea stăruitorului director școlar și diriginte de cor, I. Bratu, se începe programul adunării, care prin întrecutul de cântări și poezii alese, executate de elevii școlii, devine o adevărată „sezoătoare culturală“. Se cântă „Sfânt, sfânt, sfânt e domnul Savaot“, de B. Reichman, se declamează „Movila lui Bureol“ și „Tatăl lui Neacșu“, de Nenitescu.

Di director Bratu le ține oamenilor o prelegere din economie, vorbindu-le despre „Mașina de tăiat nutreț“ și despre „păstrarea nutrețului prin prepelițe“. Fînd de-acasă, din Tilișos, cunoscând păsurile și greutatea consătenilor precum și dialectul limbii locale, e urmărit și ascultat cu multă îngrijire. Se arată cât de însemnată e pentru orice econom mașina de tăiat, cu ajutorul căreia să poate preface și consuma de vite și nutrețul mai mare, mai cotoros, devenind prin țere, mai ales dacă îl mai și măiestrim, prin o mână de făină roșie și una de sare, un nutreț foarte bun, și foarte hrănitor. Se spune, că nu e de lipsă, ca fiecare s'o aibă, ci pentru ușurare e destul să se împreune locuitorii unei vecinătăți, cari cu rândul o pot folosi destul de bine.

Se mai vorbește despre păstrarea nutrețului prin prepelițe, dacă nu-l aduc numai decât acasă. Se dovedește, că prin prepelițe și partea de jos a nutrețului rămâne scutită de umezeala pământului, ceea ce e numai în folosul proprietarilor. Îndeamnă, în lipsă de șopuri, dar mai ales pe economii de oi, cari pentru vreme de iarnă țin o parte din nutreț în pădure, ca să l așeze în prepelițe, fiind astfel scutit de stricăciune.

E la rând cântarea „Luntrașul“, de I. Crișan inv. și poezia „Cetatea Neamțului“.

Secretarul despărț. sosit din vreme pentru a așeza Schiopăconul, își ține prelegerea anunțată sub titlu „Rostul și însemnătatea așezămintelor noastre comunale, culturale și economice“. Se vorbește despre comună, biserică școală, despre dăruirile sătenilor față de acestea, de voiesă să aibă o biserică și o școală corespunzătoare întru toate, o comună frumoasă și puternică în toate încheiturile ei și — despre însemnătatea tovarășilor. Se va publica în întregime.

O' o întârziere destul de întinsă, mai fiind sprijinită și de comunicațiunea greă, sosește directorul despărț., însoțit de o parte din membrii comitetului și de un număr respectuos de intelectuali, din Săliște și jur.

Intregită adunarea cu oaspeții așteptați, se cântă și declamează de elevii școlii cântările „Moara“ de Krișo, „S'a dus oul de p'oi“, de T. Popoviciu și poeziile „Noi“ de O. Goga și Turma Țiganului.

Isprăvit programul curajoșilor elevi și eleve, țin a adauge, că s'a cântat în mai multe voci, bine și armonios, s'a declamat cu bună înținare și îngrijire, —

oinate dirigentului și celorlalți contribuitori.

Vrednicul director, dl D. N. Calefariu, își ține cuvântul de deshidere, cu subiectul „Însemnătatea Asociațiunii“. Vorbește despre starea culturală a neamului, arătând, că pe lângă toate stăruințele conducătorilor noștri, nici azi nu am putut ajunge să stăm în cele culturale pe aceeași treaptă cu celelalte popoare din patrie. Vina o poartă vitregia trecutului, vremea iobăgiei și-a opririi de a învăța și Româniile carte, cari vremuri nu sunt așa îndepărtate de noi. Amintește ca erme de înaintare: creșterea în familie și în școală; împlinirea chemării cu conștientizată de preot și învățător; o educație continuă a poporului; înmulțirea cunoștințelor prin anumite societăți culturale.

Ajungând la Asociațiune, arată înființarea ei, granițele întinse și cuprinzătoare de toți Români din țara aceasta, scopul înalt și măreț al ei. Între foloase amintește: ajutorarea studenților, când încă nu era un Goidu, — a meseriașilor când nu aveam un Andronio, prelegerile publice, cu ajutorul cărora s'a sămănat tot felul de învățături în ogorul neamului nostru, religioase, istorice, economice, igienice etc.; Școala civilă de fete; Expozițiile aranjate; muzeul național; cursurile de analize și împărțirea în secții; biblioteca populară ș. a. De încheiere se oprește asupra organizațiunii, împărțirii în despărțăminte și agenturi, pe cari le asemănă cu un arbore, ale cărui rădăcini și trunchiu e comitetul central, iar despărțămintele sunt ramii mai mari, pe când agenturile sâtești ar înfățișa ramulețele mai mici și frunzele acestui arbore. Spune că dela împlinirea datoriei a tuturor intelectualelor române față de popor s'ar nă înflorierea acestora, propășirea și înaintarea neamului în toate învățăturile de seamă!

Raportul general, publicat în Nr. 92, 93 și 94 din a. c. în „Telegraful Român“ se consideră cetit. Spre reimprospătarea datelor mai de interes secretarul le cește. Constatându-se un minus de 160, în șirul membrilor ajutători, Prea On. Domn protopop, Dr. Ioan Lupș, luând cuvântul, spune, că un astfel de regres trebuie să îngrijoreze pe orice suflet de om, pătruns de binefacerile Asociațiunii. Arătând folosul cărțile bibliotecii populare, pe cari membrii Asociațiunii le primesc în schimb al celor 2 cor., le găsește de cele mai bune și mai potrivite pentru îmbogățirea cunoștințelor țaranului.

Apelează și îndeamnă pe conducătorii firești, preoți și învățători, și unde acestia nu-și îndeplinesc datoria, pe notari, fiind în acest despărțământ aproape toți români, a stării cu conștientizată, a lămurii și îndemne, fiecare în ceroul său, pe credincioși, să intre în rândul membrilor ajutători.

În comisia pentru censurarea societelilor se aleg: părintele I. Agârbiceanu, Dr. I. Cup, adv. și I. Ioga contabil; — în cea pentru înscrierea de membrii noi: preoții P. Iuga, I. Iosof, notarul V. Milea și direct. I. Bratu.

Prea On. Domn protopop, Dr. I. Lupș, neobositul luptător în munca luminării de neam, nu rămâne nici la acest prezenț cultural dator în propoveduirea cuvântului dător de poezie luminată și sfaturi alese, — vorbește despre „Îmbrățirea meseriilor“.

Introduce pe ascultători în cuprinsul lucrării prin o potrivită și frumoasă asemănare. Asemănă viața unui popor cu trupul omenesc, arătând, că clasa mijlocie a unui popor e întoarnă ca șira spinării din trupul omenesc, dupăcum aceasta prin înșirare susține pe celelalte părți ale trupului, dându-i mlađierea și vioiciunea de lipsă în îndeplinirea îndelungă de rosturi și-a câștigului de avere culturală și materială, tot pe atât de însemnată e clasa mijlocie în viața unui popor, care singură e numai în stare a-i da impulsuri noi de viață, de tărie și de propășire firească.

Spune că în trecut, parte din pricina vitregiei vremurilor, parte în urma însușirilor moștenite deodată cu obășia dela străbunii romani, cari nu cunoșteau altă meserie decât plugăritul și cântărie, poporul român a fost lipsit cu desăvârșire de clasa mijlocie, alcătuită de meseriași, că încă și astăzi ne mai trebuiește mult s'ân să ajungem pe celelalte popoare învecinate. Multă vreme, — zice vorbitorul, — și durere încă și astăzi, când totuși ne putem mândri și noi Români cu o clasă de meseriași buni, banul Românului curge'n punga străinului ca într'o gâră mare și fără de fund, în orașele străine.

Cu stăpânire bogată asupra istoriei de desvoltare a anumitelor popoare trece granițele poporului nostru, ouănda-re cu cele mai înaintate; arată starea lor în privința meseriilor, scoțând la iveală, că în urma firei mai molatice, meseriile la popoarele de viață garmenă s'au desvoltat mai întâiu, că a fost o vreme când și u-

nul dintre cele mai culte popoare de astăzi francezi, susținea, că „meseriile și neputerici nu-s oameni cinștiți“.

Vorbește mai deaproape despre privilegii și monopolizarea meseriilor din partea Sașilor, cari nu primeau nici un Român la învățătura meșteșugului, ceea ce au făcut până mai deună zi și; în parte, o fac și astăzi. Spune despre organizarea meseriilor sași în „țehuri“, despre puterea și menirea acestora, cum un anumit fiu de iobag, Marau din Colan, ajungând pe la anul 1771 să cunoască meșteșugul zidăritului, luând în lucrare o zidire, prins de sași, țehul din Sibiu i-a votat o pedeapsă bună și l'a oprit să se mai ocupe cu meșteșugul său prin sate sau orașe săsești. Adaugă, că în tot trecutul, numai sub stăpânirea oștină și dreaptă a împăratului Iosif al II-lea, care a lădat înțelegerea poporului român, a putut înainta și neamul românesc, îngăduindu-i-se a-și zidi o mulțime de biserici și școli, — mai înainte nu le era îngăduit ca ușile să le facă oțra strădă, căci se zicea, că prin aceasta s'ar împedea progresul „șf. uniri“. Nenoroceul nostru, zice vorbitorul, că nu a domnit mai mult decât 10 ani, ajungând eară la putere timp de 50 de ani feudalismul periculos. Arată, că conducătorii Românilor, față cu preșeurile și șioanrile săsești nu au rămas nepăsători. Astfel amintește jalba episc. V. Moga dela 1837, în care se plânge că sașii opresc pe români dela meserii, fiind conduși de principiul de-a se îmbogăți ei și de a sărăci Români.

Ajuns la vremea mai nouă, de după anii 1848/49, spune, că s'a arătat mai milostivă, schimbând în bine și situația noastră, că împăratul Franciso Iosif I. promise egală îndreptărire a tuturor popoarelor, — ștergând iobăgia, dă poruncă la anul 1854 a se șterge și „țehurile“, dând voie liberă, că oricine și ori unde poate să-și desvolte meseria, numai s'o cunoască deplin. Amintește stăruințele lui Șaguna și în această privință, îndemnând prin mai multe hărții pe credincioși, că din numărul bogat de copii, cu care a înzestrat Dumnezeu familiile române, să deie și la meserii, rămânându-le și pentru plugărit și oierit destul. „La meșteșuguri, turmă iubită! la meșteșuguri! pentru că fiind tu numărăoasă, poți forma din fiii tăi oameni învățați, cari să-ți apere interesele, meșteșugari, cari să-ți înmulțească și susțină economia națională, soldați buni, adevărați, cari să-ți verse sângele pentru patrie și împărat și totuși să rămână destul și pentru înțurarea pământului“. [Dr. I. Lupș. Metrop. Andr. bar. de Șag. p. 207.]

Astăzi, zice vorbitorul, oțra sfârșit, mulțămite împrejurărilor, stăm mai bine și în privința meseriilor, totuși nu atât de bine, ca să ne putem pune pe aceeași treaptă cu popoarele vecine, — ni se recere deci o îngrijire și în această privință, ca astfel, având în toate satele noastre meseriași buni și harnici, să nu mai îndopăm cu creștrăuși noștri pe străini, cari numai binele nostru nu ni-l doresc.

Arată, cum s'au organizat meseriile în societăți, amintind cu laudă meritele zeosului profesor și asesor consistorial Nicolae Cristea, ca primul prezident al reuniunii meseriașilor din Sibiu, cum și înțeleața conducere, de care se bucură astăzi reuniunile meseriașilor din Sibiu și din Blaj. Ar fi de dorit, ca și alte reuniuni de meseriași să ia exemplu dela cele anumite, ca să nu lase pe meseriași a să înstrăina și a porni pe oți rătăcite, păgubitoare pentru interesele noastre religioase și naționale!

Îndeamnă cu toată stăruința pe ascultători, mai ales luând în seamă schimbarea împrejurărilor de trai, strămtorarea de hotare, a și da copiii la meserii, fiind ele „plug de aur“, atât pentru familii, cât și pentru întreg neamul românesc.

Di director, în numele adunării se simte îndatorat a aduce prelegătorului cele mai calde mulțămiri pentru frumoasa și instructiva prelegere, cerând a se așeza și în procesul verbal!

În numele comisiei cenzurătoare raportează dl Ioan Juga spunând, că toate societelile s'au purtat și aflat în cea mai bună rânduială. Arată sumele întrate și eșite, precum și starea casei la finea anului. Cere a se da absolutul casarului. I se dă.

Di I. Bratu raportează în numele comisiei pentru înscrierea de membrii noi, cerând lungirea răstămpului, — căci din pricina scurtimei lui nu a putut înscrie decât un număr mic de membri. Îndeamnă adunarea, că comisia își va îndeplini însărcinarea cu conștientizată de lipsă.

Isprăvit întreg programul, dl director mulțămeste celor de față, pentru prezentarea într'un număr atât de mare și pentru atențiunea cu care au urmărit ordinea de zi, — și roagă On. public a pofi în sala de-alături, unde se va ținea o prelegere

guli et omnes de clero mihi subjecti popae et protopopae aut qui posthac ordines majores suscepturi sunt, eandem (sc. publicam fidei professionem) in mea praesentia facient“, vezi *Juramentum et Reversales episcopi Athanasii, in Nilles I. pg 281 și arm.*

Dacă părintele Tulbure și-ar fi luat osteneala să cetească acest act ori să cerceteze ce spun istoricii mai noi despre dănsul, ar fi putut să ajungă la convingerea, că încercarea de a apăra pe Atanasie nu poate să însemneze decât *Aethiopen lavare*.

Domnul N. Iorga și-a spus în chestia aceasta părerea într'un mod atât de categoric și lapidar. „Va recunoaște oricine, scrie dănsul în *Istoria bisericii românești*, vol. II. pg. 28—19, după cetirea acestui *act autentic*, în care se oglindește sufletul joișnic al unui om fără demnități și fără rușine, al unui scrieriu uitător de toate datorile și jurămintele sale, al unui Român fără simț de neamul său, că între deosebitele forme de Unire cu Biserica Romei, pe care le-au întrebunțat neamurile ejunse în stăpânirea Austriei, nici una n'a fost așa de rușinosă și de brăslă. Ori câte foloase culturale mari și netăgăduite ar fi adus Unirea, foloase pe care Atanasie nu putea să le înțeleagă și să le prevadă, declararea lui din (7) April 1701 e de sigur cel mai înjositor act public săvârșit până atunci de vreun Vlădică românesc“.

Săliște, 5/XII 1912.

Dr. Ioan Lupș.

religioase cu S. Iohannina; apoi — închide sedința.

Se ține din partea subsecretarului prelegere, arătându-se, pe lângă tălmăcirile trebuincioase, din joacă din jurul sărbătorii Nașterii Domnului precum și din anumite minuni și învățături, din viața Mântuitorului. Se mai împarte un număr considerabil de cărțile din biblioteca cercuală a despărțământului, o seamă de numeride din „Țara Noastră”, precum și un număr de cărțile din partea unui doritor de bine și de lumină.

Astfel se sfârșește o sărbătoare culturală, de care de-o Dumnezeu cât de multe în viața despărțământelor noastre.

Ioan Popa
secretar.

Conferențele învățătoarești.

Tractul Lupșa—Turda

(Urmare).

Membrii conferenței alocă pe comisar în accente de satisfacție deplină, căoi momentele atinse în cuvântare sunt tot atâtea experiențe și îndrumări practice pe care oarecând învățătorii. Se constituie biroul, proclamându-se de notari: Lazar Chirilă și Gavril Rancea; verificatori: Diomid Bedelean și N. Fodorean. Biroul își ocupă locul, iar comisarul salută oaspeții: Iovian Murășan, protopresbiter, Bărdos Adam, revizor școlar, Dr. Orțiu Elemér, practicant de revizor, Dr. Valer Moldovan, avocat, Vasile Săndean și Ioan Opris, preoți și Andrei Muntean, inv. penz. Se notescă că absenți sunt 2 membri: O. Gherman (tr. Lupșa) și L. Pop (tr. Turda).

Comisarul consistorial, prezintă circulara nr. 10092/912, prin care se anunță intrarea în vigoare a noului „Regulament” pentru funcționarea conferențelor. La propunerea lui I. Murășan, protopop, se ia spre știință, cu adăușul, că conferențele trilaterale să se întrunească numai în feriele „Nașterii” și „Învierii Domnului”.

D. Bedelean, referent al comisiei permanente, prezintă elaboratul: „Gramatica română”, de Teodor Oțel, cu indicația, că lucrarea nu se poate admite a se citi în plen, din cauza defectelor stilistice și limbice de o parte, iar de alta autorul are păreri în același operat, cari se contrazic, altcum, susține, că gramatica nu are a fi obiect separat. Comisiunea stabilește următoarele puncte referitoare la gramatică:

a) Conferența să recunoască importanța gramaticii române, care singură ne conduce la cunoașterea structurii limbii materne, la vorbire și scriere conștientă corectă, de care avem multă trebuință în zilele noastre.

b) Modul de predare să fie cel precizat la pag. 110 a „Planului de învățământ” și nu cel recomandat de autorul la pag. 10—11 ale operatului său.

c) Regulele gramaticale și exercițiile ortografice să se instrueze pe baza pieselor de ceterie. În punctul acesta comisioanea primește părerea autorului. În școală n'are să se uzeze de manual de gramatică.

Autorul, Oțel, recunoaște scăderile lucrării sale și se scușă cu împrejurară, că n'a dispus de vreme trebuitoare, ca să dea ceva mai bun.

Z. Chirilă susține opinia comisiei spunând, că cauza nereușitei unei lucrări este faptul păgubitor, că învățătorii la ceteria operelor străine să legea mai mult de literă decât de spiritul lucrării, și de aici provine schilodirea limbii noastre, împetrișarea graiului cu străinisme și infățșirea tristă aproape de compătimit a dulcei noastre limbi.

V. Săndean, preot, scușă greșelile ortografice, cu graba, cu care autorul a purizat lucrarea.

Comisarul dorește, ca autorii și vorbitorii să stea mai aproape de obiect și să se provoace mai mult la practică, ca la autori. În merit aderează la opinia comisiei și precizează instrucția gramatică tot pe baza lecturii, nu însă în mod izolat.

Conferența își însușește toate propunerile comisiei, împreună cu lămuririle date, iar operatul se acelu la protocol.

T. Oțel prelege în legătură cu operatul și lecția practică: „Grăul” în legătură cu „substantivul”. Ioan Biji prelege cu elevii de cl. VI. poezia: „Rugămintea din urmă”, de G. Coșbuc. Face analiza cu noțiunea: „ce sunt prietenii”, apoi ceterse prelegătorul logie și estetic: Ceterse elevii strofă de strofă, după modelul prelegătorului. Explică vintec necunoscut, spun conținutul și în sfârșit reasumează.

Iuliu Teușan predă bucată de ceterie: „Pisica și șorecelul”, pentru școlarii de cl. II. Intuiește pisica și șorecelul, în

urmă le-o povestește complet. Ceterse împreună cu învățătorul și explică noțiunile necunoscute. Critica lecțiilor va urma în sedința proxima.

Sedința a II-a.

Lazar Chirilă, ca referent, face darea de seamă asupra lucrării: „Ceterse română în cl. I.—VI.” de I. Teușan. Expunerile autorului se întregesc de comisioane sau următoarele:

a) Cetitul în cl. I.—II. să fie mai mult mehanic și împreunat cu multe depinderi.

b) În cl. III.—IV. predominază cetital logic, când învățătorul deprinde copiii a cunoaște deplin înțelesul frazelor și a aplica înțonarea firească.

c) Ceterse estetică va prevala în cl. V.—VI. Acest fel de ceterse e cel mai important, din punct de vedere al educației, căci pe când ceterse logică are rașimul în rașim, cea estetică sună la inimă. Pe fiecare treaptă a ceterii, învățătorul are să țină seamă de *mimică, gest și ton*, cari difer, precum variază și genul de poezie. Altul e tonul și mimica la „descrieri”, altul la istorisiri, altul al poeziei lirice etc. Vocea încă are rol însemnat. Vocea înaltă prea e obositoare, cea adănoă cuprind monotonia. Vocea de mijloc e cea adevărată, care redă sentimentele mai natural și mai adevărat. Respirația încă e o necesitate igienică la cetire. Trebuie să învățăm copiii să se odihnească în deursul lecturii numai acolo, unde permite textul. Conferența, pe lângă întregirile comisioanei, operatul îl acelu la protocol.

(Va urma).

NOUȚĂȚI.

Primarul Vienei. Luni dimineața la orele 10 consiliul comunal al Vienei s'afințrutu în sedință pentru a alege primarul în locul demisionatului Neumayr. Din 155 consilieri comunali 126 și-au dat votul pentru Dr. Weisskirchner, care a fost proclamat ales. Noal primar, primit cu aplauze din partea social-cristinilor, a promis că va lucra din toate puterile ca spiritul lui Lueger să planeze în viitor asupra Vienei.

Serbare de pietate. Afiam din Foaia Diecezană că în 6/19 Decembrie s. o., în ziua de S. Nicolae, s'afințrut, orzoa de pe cripta fericitului episcop al diecezei caransebeșene Nicolae Popea. După rugăciunea amvonului s'afințrut parastas pentru odihna sufletului Arhiepiscopului și binefăcătorului diecezei amintite. A oficiat P. S. S. episcopul Dr. Miron E. Cristea, asistat de P. C. S. arhimandrit și vicarul episcopesc Filaret Musta și de alți numeroși preoți. A urmat apoi sfințirea apei mici și procesiunea la cripta cu monumental, unde crucea a fost stropită cu apă sfințită.

Sfințire de școală. Ni se scrie că în Binținț a fost sfințită în ura din Dumineoile trecute școala nouă confesională română de școlă, ridicată cu cheltueli de peste 10000 coroane, bani adunți dela popor. Actul sfințirii l-a săvârșit domnul protopresbiter Vasile Domaș, asistat de preotul din loc Ioan Botean. Domnul protopresbiter a roștit o vorbire frumoasă lăudând în firul ei zelul de jrtfire al credincioșilor, pentru școlă și b' serioș, și adăucând laude și preotului din loc care a știut îndemna cu cuvântul și cu fapta pe credincioșii săi la aducerea acestor jrtfe. A făcut bună impresie asupra poporului comunicarea dlui protopresbiter, că Escelența Sa, Arhiepiscopul și Mitropolitul Ioan Meșianu, a distins cu brău roșu pe vrednicul preot, Ioan Botean, pentr meritele câștigate pe teren bicericesc. S'au făcut ovățuni Escelenței Sale.

Pentru fondul gazetarilor. Epitropia fundației pentru ajutorarea ziarisților români din Ungaria adresează publicului românesc rugarea, ca obicinuitele *rescumpărări de felicitări de sărbătorile ce se apropie*, să le facă de astădată în favorul fundației pentru ajutorarea ziarisților români din Ungaria, fiind această fundație mai avizată la sprijinul public.

Licitare. În Londra se va ținea zilele acestea o remarcabilă vânzare: se vor licita în public comorile palatului imperial din Peking. Colecția uriașă cuprinde bucați de porțelan și ceramică de un preț fabulos. Multe piese au o vârstă de două-trei mii de ani. Reprezentanții multor curți princioare europene vor fi de față la această licitare.

Crăciunul Monarhului. Meiestatea Sa petrece Crăciunul în anul acesta la oștelul din Săhöbrunn, unde au sosit și arhiducele Francisc Salvator, cu arhiducea Maria Valeria și copiii lor.

Emigrațiunea. În lunile din urmă emigrațiunea a crescut în mod neobișnuit. Mulți oameni au părăsit țara chiar și din ținuturile, unde lipsa de lucrători este dintre cele mai simțite. Datele acum apărute constată, că în Octomvrie s. c. au fost date aproape 18 mii pașapoarte; în aceeași lună din anul trecut s'au dat numai 9800 pașapoarte. Rezultatul de pe Noemvrie s. c. va fi probabil și mai rău. Motivul acestor stări de lucruri este de o parte situația politică nesigură, de altă parte trebuința de muncitori pentru lucrările agricole din Argentina.

Holeră. Știri sosite din Bulgaria spur, că holera se răspândește tot mai mult. Autoritățile sanitare ale României au luat măsurile necesare pentru a împedea intrarea epidemiei în țară.

Universitate în Hamburg. Senatul din Hamburg a hotărât să înființeze o universitate, deosebită de următoarele facultăți: de filozofie, de drepturi și de afaceri coloniale. Pentru trebuințele instituirii se va contracta un împrumut de 25 de milioane. Universitatea va fi organizată după modelul celorlalte școli superioare germane.

Rege în loc de regent. O dorință veche a poporului bavarez este: să aibă earăș rege. Interregnum actual ar putea să dureze ani de zile, având în vedere că forțele fizice ale regelui alienat sunt destul de multumitoare. Ministrul președinte al Bavariei a pregătit un proiect de lege, care se va înainta în Ianuarie camerei intrunite în sesiune extraordinară. Conform proiectului de lege, se va modifica constituția și se va sista regența de până acum, proclamându-se de rege Ludovic, prințul regent de astăzi al Bavariei. După o știre de astăzi, înaintarea proiectului de lege s'afințrut.

În sbor dela Veneția la Triest. Ministrul italian de război a comandat pe seama armatei 4 hidroplane, dintre care cel dintâi a fost terminat zilele acestea. Aviatorul Chemet, însoțit de un ofițer, îndată după primirea aparatului, s'afințrut în hidroplan și s'afințrut în văzduh până la o mie de metri. Mai întâi a încorjrat Veneția, după aceea a sbrat drept spre orașul Triest. Aviatorul italian a executat deasupra acestui oraș, la o înălțime de 400 de metr, mai multe producțiuni, pe urmă fără să aterizeze a sbrat îndărăt la Veneția. Astfel Chemet a făcut o cale de 240 kilometri deasupra mării.

Taxe urcate. Numărul mai nou al foii oficiale conține ordinațiunea ministrului de culte privitoare la urcarea taxelor de examene și rigoroase dela facultatea juridică a universităților și dela academiile de drepturi. Începând cu anul școlar 1913-1914 se vor plăti următoarele taxe: 33 cor. pentru examenul fundamental, 16 coroane pentru examenul fundamental suplinitor; 80 cor. pentru examenul de stat, 40 cor. pentru cel suplinitor; 100 cor. pentru rigoros, 60 cor. pentru rigorosul suplinitor.

O țigară aruncată. Cel mai mare teatru provincial din Franț, teatrul Renașterea din Nantes, a ars Joi dimineața cu desăvârșire. Dauna este mai mare decât un milion de franț. Focul s'afințrut dintr'o țigară aprinsă, aruncată de un lucrător nebagător de samă.

Coroane eterne. Stimabila doamnă Minerva Dr. Brote n. Drăghits, cu prilejul împlinirii unui nou aniversar dela moartea mult regretatului său soț Dr. Aurel Brote, fost director la „Transilvania”, dăruiește întru vesinica lui odihnă la fondul Dr. D. P. Barcian, pentru ajutorarea scolarilor (calfeilor) fără de lucru, al Reanunții meseriașilor sibieni 5 cor și tot cor. 5 în loc de ovană peritoare pe oșsingul mult regretatului ei omnat Eugen Brote.

La darurile de Crăciun, ce le vom împărți între săracii noștri au binevoita mai dăru: membrul onorar al Reuniunii Pantaleon Luotă, căpitan perz. 10 cor., P. C. Sa Dr. Eusebiu R. Roșos, director sem. și Dr. Nicolae Ițu, medic, câte 5 cor.; George Borzea, paroh (Coveș), Dr. V. Stan, Dr. N. Bălan, profesori semin., câte 3 cor., T. Popovioi, Eugen Todoran și I. Oțoiu, profesori semin., câte 2 cor. și Dr. I. Mateiu, corefer. consistor. 1 cor. Mulțumind pentru prinos, să roșgă pentru asemenea daruri, în numele comitetului Reuniunii meseriașilor sibieni; Vic. Tordășianu, prezident.

Spesele ziarelor mari în vreme de război. Mulți cetitori cred, că războiul însemnează pentru ziar un mare câștig bănesc. Adevărul însă este tocmai contrar, profitul în astfel de cazuri este totdeauna foarte problematic. Eată câteva fapte: Zarele mari engleze au trimis 5—6 corespondenți pe câmpul de război blosnic. Salarul lunar al acestor corespondenți este în termin mediu două-trei mii coroane, ceea ce nu e tocmai extraordinar, având în vedere primejdia meșezugului. Afară de aceasta fiecare ziar mare își are corespondentul special în capitalele statelor purtătoare de război. Pe lângă salar corespondenții primesc și diurne, a căror mărime o hotărăsc ei înșiși. Diurnele fac cel puțin trei mii de coroane pe lună. Mai vine apoi asigurarea vieții corespondentului, se înțelege tot pe socoteala proprietarului de ziar. În războiul ruso-japonez mai multe ziare din Londra plăteau 30 mii de coroane zilnic pentru depeșile primite; taxa de un cuvânt era 2 și uneori 5 cor.

Expediția cea mare din 1812. O societate franceză a reprezentat în teatrul său din Viena, în fața invitaților, un film infățșind campania lui Napoleon cel mare în Rusia la 1812. Pentru pregătirea acestui film țarul Nicolae II. a permis ca un corp de armată, parte în uniforme rusești, parte în uniforme franceze, să repeteze evenimentele pe locurile memorabile în care s'afințrut marea armată. Se vede scena, când Napoleon cu trupele sale ocupă Moscova; scena când inspețează soldații încuartați în Kremlin, — apoi o splendidă defilare în fața împăratului; arderea Moscovei, retragerea armatei franceze, urmărirea de cazași și cete de lupi, un șir impozant de tablouri zugrăvind luptele gardei franceze cu cavaleria rusească, — și alte scene sguuitoare din toamna și iarna anului 1812.

Durerea. Un savant francez a ținut săptămâna trecută o prelegere în liceul liber al femeilor rasiene. Titlul prelegerii era *Durerea* și avea de scop să arate ce progrese a făcut medicina modernă pe terenul anesteziei (suprimării momentane a sensibilității). Medicii nu sunt lămuriti nici până astăzi, în ce consistă durerea. Oamenii simțesc dureri în măsura cea mai variată posibilă. Persoanele oștelte sunt de obicei mai puțin sensibile. Se știe bunăoară, că țăranii suportă mai ușor durerile, decât oamenii din clasa cultă. Este o urmare a civilizației, că dacă cineva lucrează mult cu creierii, își moleșește corpul și simțeste intensiv durerea. De aici urmează, că bolnavi foarte impacienți sunt și înșiși — medicii. O agitare extraordinară produce uneori o anestezie completă. În focal luptei soldatul nu simte lovitura de sabie, nici rana produsă de glonț. Monotonia mișcării asemenea reduce durerile. Alinarea lor este o problemă principală a științei medicale; căci dacă bolnavul își concentrează toată atențiunea asupra durerii, starea sa se înrăutățește și mai mult.

Teatru.

Astăzi, Mercuri d. s. „Die fünf Frankfurter”, comedie, sara „Mädchenmarkt” operetă. Măne, Joi, d. a. „Musterweiber” operetă, sara „Das kleine Caffe”, comedie, Vineri, sara „Mädchenmarkt”, operetă.

Pentru masa învățăcelor meseriași.

(Act de recunoștință.)

Compatrioata noastră, Preastimata Doamnă Mioara Dr. Giuriade n. Olteanu, soție de medic în Craiove, în nemărginita dragoste, ce i-o păstrează clasei noastre de mijloc, și cu dorita ferbinte de a vedea cât mai nentârziat inaugurându-se de mulți și de mult dorită masa a învățăcelor meseriași români proiectată de Reuniunea noastră, a deschis o listă de subscriere în aerul cunoștințelor d-sale, al cărei rezultat de 97 Lei (Cor. 91), menți Fondului episcopul Nicolae Popea pentru masa învățăcelor meseriași, a binevoita ni-l transpune, rămânând să se completeze lista cu alte daruri, pe cari le vom publica la timpul său. La suma de 97 Lei a contribuit: majorul C. Olteanu, d. na Lelia Bacu, d. na Constanța Gârleșteanu, Gigi O. man, P. Cheșeanu, Mircea Cheșeanu, câte 5 Lei, Andreia Barcianu și Ilie Muntean, câte 2 Lei, 3 copii 3 Lei, Ion M. C. Cocălteu și Marin Mircea, câte 10 Lei, Goguleț Vorvoreanu și Costinel Vorvoreanu, câte 20 Lei. Asigurând pe generoasa d-nă Mioara Dr. Giuriade și pe generoșii noștri binefăcători de recunoștința meseriașului român, i rugăm să primiască expresia mulțumirilor noastre sincere.

Sibiu, 17 Decembrie 1912.
Comitetul Reuniunii sodalilor români din Sibiu.

Vic. Tordășianu
prezident.

Stefan Duca
notar.

Nr. 1212/1912

(414) 1-3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de cl. III **Hersen**, din protopresbiteratul Făgăraș, conform rezoluției Preaș. Consistor arhidiecezan dtto 30 Oct. 1912 Nr. 12,940 Bis. se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreună cu acest post sunt cele fasonate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Cererile se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiteral în termenul amintit.

Doritorii de a concura la acest post pe lângă prealabila încunoștiințare a subsemnatului au să se prezenteze în parohie spre a cânta, predica sau celebra.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Făgăraș în conțelegere cu comitetul parohial.

Făgăraș, la 8 Noembrie 1912.

Nicolae Borzea,
protopop.

Nr. 777/1912.

(406) 3-3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa II **Bozeș**. în protopresbiteratul Geoagiului, prin acesta se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreună cu acest post sunt cele fasonate în coala B. pentru întregirea dela stat a dotației preoțești.

Cererile instruite conform Regulamentului sunt a se înainta subscrisului în termenul deschis, iar reflectanții sunt poștiți a se prezenta în comună spre a se face cunoscutei poporului.

Geoagiu, 1/14 Decembrie 1912.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Popoviciu
protopop.

Nr. 1079/1912.

(408) 3-3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător-cantor la școala noastră confesională din comuna **Hăghig** prin aceasta se publică concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“:

Emolumentele împreună cu acest post sunt:

Salar 700 cor. dela comuna bisericăsească. Dela Ven. Consistor arhidiecezan.

Cvartir natural și lemne pentru foc, și grădina prescrișă de lege.

Alesul e îndatorat a forma cor cu elevii și a cânta cântările liturgice cu ei.

Suplicele de concurs sunt a se înain'ta la subscrisul în Bereczk, comitatul Hárómszék în termenul prescriș.

Bereczk, 18 Noembrie 1912.

Oficiul protopresbiteral român gr.-or. al tractului Treiscaune în conțelegere cu comitetul parohial.

Constantin Dîmian
protopresbiter.

Cassa de păstrare (reuniune) în Săliște.

AVIZ.

„Cassa de păstrare (reuniune) în Săliște“ primește depuneri dela

Cor. 2000 cu 5%, iar dela

„ 5000 cu 5 1/2%.

→ Darea o plătește institutul. ←

(407) 3-10

Direcțiunea.**Aviz.**

☛ Să sprijinim arta română. ☚

Aduc la cunoștință on. public, că după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, cu ajutorul Prea Ven. Consistor din Sibiu, m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu, tr. Mediaș, unde primesc în lucrare orice pictură în ulei fin, ca: Iconostase, orice icoane și mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru școli, praznicare, ori ce renouri — tot felul de aurituri până la cel mai fin aur veritabil, cu prețurile cele mai favorabile. În timpul de toamnă și iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preț foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulțumire.

Cu deosebită stimă

Nicolae Baciu,

pictor bisericăesc.

(45) 49-

(Agârbiciu—Sz.-Egerbegy.)

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Nr. 761/1912

(402) 3-3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa II **Mermezeu Văleni**, în protopresbiteratul Geoagiului, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreună cu acest post sunt cele fasonate în coala B. pentru congruă.

Cererile de concurs instruite conform normelor din vigoare să se înainteze subsemnatului în termenul deschis, iar reflectanții să se prezinte în comună pentru a face cu noștință cu poporul.

Geoagiu, 24 Noembrie v. 1912.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al tractului Geoagiu, în conțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Popoviciu
protopop.

AVIZ.

„Plugariul“ din Săcădate (Szebenmegye) sunt a se vinde din mână liberă 30 acții, cari valorează azi 140 cor. una, numai cu 120 cor.

(415) 1-1

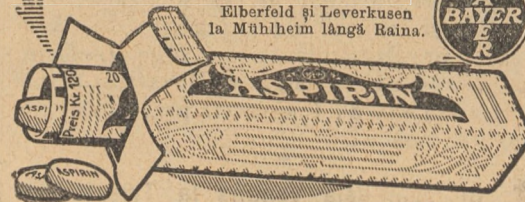
Aspirin-Tabletten

(cunoscutul mijloc alinător de dureri).

Ca să fii sigur și să primești aspirin veritabil, trebuie să o cereți în forme de Tablete de Aspirin. Aceste se pot cumpăra în pachetare originală a 20 tablete à 0,5 gr. cu K 120 tubul. Fiecare tabletă poartă timbru Aspirin.

Fabrica de colorii (mai înainte) Fried. Bayer & Comp.

Eilberfeld și Leverkusen în Mülheim lângă Raina.

(1)

(413) 1-6

VECHIA MEA

experiență este și rămâne, că pentru a alunga liniștele, precum a ajunge și a susține fraged o piele moale și un ten alb, nu există un săpun mai bun ca săpunul renunit în lume, Steckenperfd din Lapte de Crin, marca cal pe băț de Bergmann și Co., Tetschen a/Elbe. Bucata cu 80 fil. se află în farmacia, drogerii, parfumerii și în ale prăvălii aparținătoare branșei. Asemenea e minunată aprobată și Crema de Crin a lui Bergmann „Manera“ pentru susținerea fragedă și albă a mânilor de dame; în tuburi a 70 fil. pretutindeni se află. (60) 37-40

A apărut și se află de vânzare la
Librăria arhidiecezană

I. Enescu:

Cooperativele sătești

Felul și însemnătatea lor.

Prețul Cor. 1.50, porto 5 fil.

„BIBLIOTECA ȘAGUNA“

REDACTATĂ DE DR. I. LUPAȘ, SĂLIȘTE

A apărut și se află de vânzare la

Librăria arhidiecezană, în Sibiu

Nr. 1.

Însemnătatea bisericii

Nr. 2.

Despre pocăință

Nr. 3.

La ziua sf. Andrei

Nr. 4-5.

Temeliile traiului nostru

Nr. 6-7.

Sfânta Scriptură

în limba românească

de

Dr. I. Lupaș.

Prețul à 10 fil. + porto 5 fil.

♦ La 7 Expoziții publice cele dintâi premii! ♦

Veritabil numai

cu triunghi de talpă.

Șoșoni, Slippers
Galoși
de Petersburg.

Singurii contrahenți:

Messtorff Behn & Co.

Viena I. (416) 1-10

Mare ocaziune de Crăciun

la

Vasilie Ban,

mare magazin de ghete la „Cisma mare roșie“

strada Ounei Nr. 7 SIBIU strada Ounei Nr. 7

cu prețuri ieftine.

Orice ghete cu prețuri de reclamă de Crăciun. Dela 30 Noembrie 1912 până în 10 Ianuarie 1913.

Prețurile:

Ghete de copii Chevreux și Box ori Kalv, Nr. 20-25 =	K 3-4
Ghete de copii „ „ „ „ „ 26-28 =	4-5
Ghete de copii „ „ „ „ „ 29-34 =	5-7
Ghete de băieți „ „ „ „ „ 35-39 =	7-9
Ghete jum. p. dame „ „ „ „ „ „ „	4-14
Ghete inalte p. dame „ „ „ „ „ „ „	8-14
Ghete de lucru p. bărbați, exec. dur. de Kalv ori wicks	7-
Ghete cu țug ori șirete p. bărbați în Chevreux ori box	9-50
Ghete cu nasturi ori Ideal p. bărb. „ „ „	10-
Ghete de ale lui Kobrak „ „ „ „ „ „	14-
Ghete Oslaria „ „ „ „ „ „	12-
Ghete americane „ „ „ „ „ „	13-
Ghete veritabile americane, cu șirete ori nasturi	16-
Ghete de piele de Antilope p. bărb. în toate colorile	20-

Mare asortiment în
cisme pentru copii și bărbați.

Gamașe

dela 4, 5, 6, 7, 8 și 9 coroane.

Principiul meu e: câștig puțin — și învârtire mare!

În zile de sărbătoare și Duminecile am înainte de amăzi până la 10 oare deschis. (410) 2-

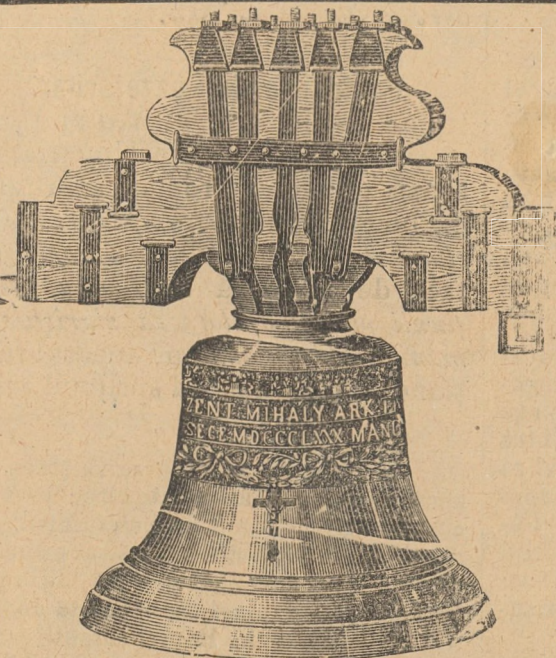
Prima și cea mai veche întreprindere pentru vărsare de
campane (clopote) din Ardeal

Mihail Manchen

fabrică pentru vărsat clopote și scaune de clopote din fier bătut.

Iniințată la anul 1822.

Sighișoara, piața de sus Nr. 47.

o firmă ce există dela anul 1822 și se bucură de bun renume, se recomandă tuturor comunelor bisericăsești a lifera și repara clopote de toată mărimea cu coroană de stejar, ori de fier legat, cum și clopote cu sunet armonic. Face și scaune de clopote din fier bătut pentru unul sau și mai multe clopote cu prețurile cele mai convenabile. Comandele se efeptuiază și în depărtare. Clopote mai mici se află gata în tot timpul. Solvirea se va primi și în rate.

(104) 23-24

Editura și tiparul tipografeii arhidiecezane.